

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Markt 1

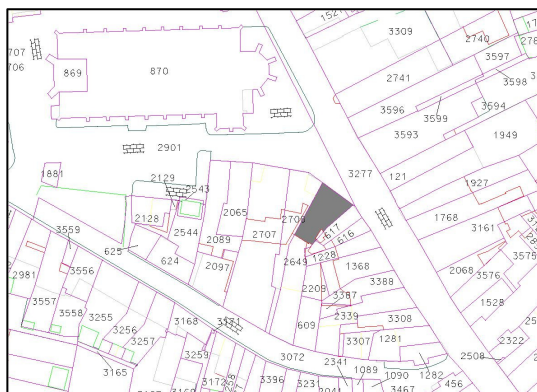
Monumentnummer : GM064

Straat : Markt
Huisnummer : 1
Toevoeging : ---
Postcode : 6981 CJ

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 2649

Naam object : ---
Bouwjaar : 16^e eeuw, ca. 1870
Architect : nb
Oorspronkelijke functie : woonhuis
Huidige functie : woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 21-06-2013
Datum aanwijzing : 25-02-2014

Situering

Pand gelegen aan de Markt centraal in de historische binnenstad van Doesburg, op een locatie waar de Markt geleidelijk overgaat in de Kerkstraat naast de St. Martinuskerk. Het pand staat met de voorgevel langs de straat.

Opbouw

Tweelaags pand, bestaande uit twee oudere casco's op rechthoekige plattegrond met zadeldaken haaks op de straat, aan de straatzijde onder een dwars schilddak verbonden. Het grotere rechter casco is dieper en staat linksachter vrij aan een deels

overbouwde steeg. Het pand is aan de straatzijde onderkelderd, heeft een begane grond, een verdieping en een zolder onder een schilddak.

Historie

De Markt maakt deel uit van de vroegste stadsuitleg uit de eerste helft van de dertiende eeuw. De aanpalende Kerkstraat functioneert vanouds als verbinding tussen de Koepoortstraat en Ooipoortstraat, feitelijk de hoofdas van de historische stad. Het deel van de Markt dat met een gebogen gevellijn overgaat in de Kerkstraat vormde de overgang van straat naar kerkhof.

Beknopte bouwgeschiedenis

Afgaande op aanwijzingen in het pand en dan met name de kelder is het huis in de eerste helft van de zeventiende eeuw gebouwd of verbouwd. Het huis kreeg in 1889 aan de straatzijde haar huidige uiterlijk en ook de bestaande ruimtelijke indeling op de eerste verdieping zal toen zijn ontstaan. In 1906 is het rechter deel van de gevel op de begane grond voorzien van een winkelpui, die in 1949 werd vervangen toen het linker deel van een garagepui werd voorzien.

De begane grond werd in 1979 vrijwel volledig uitgebroken en getrokken bij de winkelruimte van de panden Markt 3-9, waarbij tevens een nieuwe opgang voor de bovenwoning werd gerealiseerd. Een deel van de rechter bouwmuur aan de straatzijde en de overbouwde steeg linksachter bleef gehandhaafd.

Ingrijpend was de sloop en nieuwbouw in het voorjaar van 1986 van de samengestelde kapconstructie en de sloop van de achtergevel van het linker casco.

In 1997 is de achtergevel op de begane grond verwijderd ten behoeve van een winkeluitbreiding.

Exterieur

De voorgevel is een vijf vensterassen brede, wit gepleisterde lijstgevel die aan de bovenzijde wordt afgesloten door een hoofdgestel en een dakschild met daarin opgenomen een fraaie dakkapel.

De begane grondindeling bestaat uit een centrale entree met bovenlicht, die wordt geflankeerd door twee puien met grote winkelruiten die bijna tot op de grond doorlopen en zijn voorzien van bovenlichten met glas-in-lood.

In de rechter winkelpui is de entree naar de bovenwoningen van de nummers 1, 3 en 5 opgenomen.

De vijf vensters op de verdieping hebben T-schuiframes met wisseldorpel en zijn omkaderd met een geprofileerde lijst. De onderdorpels zijn opgenomen in een gevelbrede, geprofileerde cordonlijst.

Het in hout getimmerde hoofdgestel bestaat uit een architraaf, een vlak fries en een forse kroonlijst met daarin opgenomen de goot van het voorste dakvlak. Boven de goot staat een uit de middenas geplaatste, fraaie dakkapel. Deze heeft een flauw, met zink bekleed zadeldak en met zink beklede zijwangen. De dakkapel is voorzien van enkelruits draairamen en een vast enkelruits bovenraam. De bovenzijde van de dakkapel wordt aan de voor- en zijkanten met forse, geprofileerde daklijsten afgesloten, zodanig dat deze aan de voorzijde een verdiept fronton vormen. De dakkapel heeft aan de zijkanten gedecoreerde oren. Afgaande op een geveltekening uit 1889 is de dakkapel

geflankeerd geweest met een onderbroken attiek en aanvullende decoratie, beide in het verleden verdwenen.

Het voorste dakschild wordt op de twee hoeken bekroond met wit gepleisterde, bakstenen schoorstenen met natuurstenen dekplaten.

De zijgevels zijn met portland cement gepleisterd, waar grote handvorm bakstenen doorheen schemeren. De linker zijgevel van het achterhuis is voorzien van steenrode tegels op de balkkoppen van de eerste verdiepingsbalklaag en gesmede staafankers.

Interieur

Kelder: het hoofdhuis is aan de straatzijde onderkelderd. De ruimte wordt bereikt via de kelder van Markt 3, te bereiken door middel van een toegang in de winkelruimte. De kelder is geheel overwelfd met vier gepleisterde kruisgewelven die centraal worden opgevangen door middel van een vierkant gemetselde, bakstenen kolom met afgeschuinde hoeken. De vier vakken worden van elkaar gescheiden door gordelbogen, die tevens een deel van de spatkrachten afdragen op de kolom en muren. Rechtsachter is in het verleden een verwarmingshok ingebouwd.

Een doorgang met gesmede duimen voert naar het smallere linker casco, dat is overwelfd met een half rond gemetseld tongewelf, dat aan de straatzijde is voorzien van een kwart gewelf haaks op de kruin van het hoofdgewelf. Van binnen gezien rechts is een bakstenen, gemetselde steektrap aanwezig die naar de straat voert, maar vandaar niet meer toegankelijk is. De keldervloer is belegd met roodbakende estrikken.

Begane grond: De winkelruimte is een open, volledig met modern plaatmateriaal afgewerkte winkelruimte, die op enkele plekken wordt gemarkeerd met omtimmerde stalen pijlers die de bovenbouw dragen. De ruimte staat in open verbinding met de begane grond van de panden Markt 3 tot en met 9. De constructie is nergens in het zicht. Geheel links voert een deur naar de overbouwde steeg naast het achterhuis. Deze ruimte is niet bezocht.

Eerste verdieping: toegankelijk via een aparte buitendeur en een deur in de winkelruimte van Markt 3 is een moderne, hardhouten steektrap die naar de overloop op de eerste verdieping voert. De indeling bestaat uit een centrale overloop met een appartement aan de straat en een appartement aan de achterzijde. Het voorste appartement heeft een woonkamer aan de straatzijde en een centrale gang die links en rechts wordt geflankeerd door vertrekken die toegankelijk zijn met paneeldeuren met architraaflijsten. Het appartement aan de achterzijde is een grote ruimte met open keuken en een badkamer. Beide appartementen zijn slechts door een openstaande deur bekeken en niet bezocht. Van de constructie was ten tijde van het bezoek niets in het zicht.

Zolder: Op de verdieping voert vanaf de overloop het behouden gebleven deel van een bordes trap uit 1889 naar een derde appartement op de zolder. De trap is voorzien van een balustrade met gietijzeren balusters en een geprofileerde handlijst. De zolder is niet bezocht, maar blijkt een bouwaanvraag uit 1985 is de aldaar aanwezige kapconstructie na dat jaar volledig vervangen.

Bouwdossiers

1889	verbouwing interieur en aanpassen voorgevel
26-06-1906	nieuwe winkelpui voor fa. Ten Hulzen
18-07-1949	nieuwe pui en wijzigen indeling begane grond
12-11-1979	trekken winkelruimte bij Markt 3-9 en aanpassen opgang bovenwoning
02-10-1984	aanpassen winkelpui
18-11-1985	vernieuwen kap en wijzigen achtergevel
11-11-1997	uitbreiden winkel achter Markt 1

Literatuur

Niet bekend

Waardering

Het pand dateert in de kern uit de zeventiende eeuw en is op enkele onderdelen goed bewaard gebleven. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de kwaliteit van de architectuur in combinatie met de ligging in de straatwand en enkele onderdelen van het historische casco van het huis, zoals de bouwmassa en de kelder.

Pand van belang voor de gemeente Doesburg vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde.

Het huis is architectuurhistorisch van belang als bewaard gebleven voorbeeld van een representatief woonpand in sober pleisterklassicisme daterend uit 1889.

Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de bijdrage aan de lokaal-topografische situatie en de ruimtelijke samenhang met de buurpanden in de directe omgeving.

Het huis is cultuurhistorisch van belang als bewaard gebleven voorbeeld van een pand met zeventiende-eeuwse kern waarvan de kelder en opgaand muurwerk bewaard zijn gebleven.